

Magazine
over onderwijs

nibans

transities

2023

9 789090 355542

€ 14,95

Mbo-diploma
is evenveel waard
als doctorstitel

Opleiden voor de arbeidsmarkt

In het mbo moet de praktijk en de leefwereld het vertrekpunt worden. Het gaat niet meer om de beroepen van de toekomst, maar om de mensen van de toekomst. Uit onderzoek blijkt dat we de komende jaren vooral ons leervermogen, onze creativiteit en onze sociale vaardigheden moeten verbeteren. BOL en BBL zullen langzaam overgaan in Leven Lang Ontwikkelen (LLO). We zullen in multi helix-samenwerkingen moeten werken aan een samenhangend en sectoroverstijgend pakket aan stimulansen en mogelijkheden voor bij-, om- en nascholing.

We hebben de komende jaren veel vakmensen nodig om maatschappelijke uitdagingen als vergrijzing en vergroening het hoofd te bieden. Veel landen waar amper beroepsonderwijs is, zoals Frankrijk of Portugal, kijken jaloers naar het mbo in Nederland dat een ijzersterke combinatie kent van hoogwaardig vakspecialistisch onderwijs, algemene basisvorming én inclusie en ondersteuning van kwetsbare groepen. Des te opvallender is het dat het beroepsonderwijs in Nederland zelf helemaal niet zo goed te boek staat. Van oudsher worden in onze maatschappij het algemeen vormend en wetenschappelijk onderwijs veel hoger gewaardeerd.

Edith Hooge, hoogleraar aan de TIAS en de Universiteit van Tilburg verwoordt het gevoel wat bij steeds meer mensen leeft uitstekend. Met name het middelbaar beroepsonderwijs is belangrijker dan ooit, maar het mbo moet wel innoveren. Of zoals zij in haar nieuwjaarswens als voorzitter van de Onderwijsraad memoreerde: "Experimenteer, maak dat je motto dag en nacht. Wees nieuwsgierig, laat je niet tegenhouden. Experimenteer, dan heeft de toekomst je veel te bieden."

Marloes de Vries, voorzitter College van Bestuur ROC Zadkine, kan zich goed vinden in de woorden van Edith Hooge. "We hebben onder andere door Corona ervaren dat we het middelbare beroepsonderwijs heel hard nodig hebben om vitale processen doorgang te laten vinden. Er komt steeds meer waardering voor het mbo. Overheden en ondernemingen zien in dat er zonder het mbo niet aan maatschappelijke en economische opgaven kan worden gewerkt. Willen we die waardering als middelbaar beroepsonderwijs verzilveren dan moeten we durven te veranderen en er moet een volwaardige gelijkstelling van mbo, hbo en wo komen."

Ook onderwijsminister Dijkgraaf wil gelijke waardering voor alle opleidingsniveaus, zo sprak hij uit in een interview met Trouw (6 september 2022). Een mbo-diploma is evenveel waard als een doctorstitel, meent hij. We gaan het echter niet bereiken door alleen anders te denken over opleidingsniveau. Er zijn meerdere obstakels die uit de weg moeten worden geruimd.

Keuzes in samenhang en balans

Volgens Marloes de Vries moeten we sterk inzetten op vakmanschap en innovatie. Er komen verschillende transitie op onze samenleving af die grote invloed hebben op het onderwijs en de arbeidsmarkt. Zo zijn de problemen in de zorg bijvoorbeeld alleen maar op te lossen met innovatie en een brede inzet van het mbo. De thema's in de zorgsector zoals regionale samenwerking, digitale transformatie, problemen op de arbeidsmarkt en de groeiende vraag om 'de juiste zorg op de juiste plek' vragen om directe actie van alle betrokken partijen en om een transformatie in het onderwijs.

Marloes de Vries: "Zolang de overheid het rendement van onderwijs gelijk blijft stellen aan studiesucces, kunnen we geen kant op met de gewenste onderwijsvernieuwing. Het succes van een opleiding moet worden beoordeeld vanuit de individuele student waarbij naast de vakspecialistische vorming, ook de persoonlijke ontwikkeling van de student en het bredere spectrum van maatschappelijke ontwikkeling moet worden meegewogen."

In deze tijd van grote maatschappelijke transitie die het onderwijs en de arbeidsmarkt volledig gaan veranderen moeten er uitgebalanceerde keuzes worden gemaakt.

Marloes de Vries is bezorgd. “De stikstofcrisis bijvoorbeeld vraagt om afgewogen keuzes tussen stikstof-, natuur- en klimaatdoelen. Maar wordt er ook gekeken naar het langetermijnperspectief voor de landbouw? Als we de waarde van de landbouw uitsluitend afmeten aan het aandeel in het bruto binnenlands product (bbp), vergeten waar het echt om draait: voedsel. Boeren zetten de natuur naar hun hand, zodat iedereen te eten heeft. Het kan toch niet zo zijn dat wij met onze landbouwhistorie en vakken-nis wat voedsel betreft afhankelijk gaan worden van andere landen.”

Afstemming met praktijk en leefwereld

Het roer moet om. Maar we moeten ook anders naar zaken gaan kijken. De afstemming met de praktijk en de leefwereld zal voor het onderwijs en dus ook voor Zadkine het vertrekpunt moeten worden. “We zoeken continu naar aansluiting tussen praktijk, leefwereld en onderwijs”, zo vervolgt Marloes de Vries. “Op deze wijze blijft het onderwijsaanbod van Zadkine actueel. Waar nodig breiden we uit of bouwen we af om goed te blijven aansluiten bij de vragen uit het werkveld en de vragen van studenten.”

Zo werkt het bestuur van Zadkine bijvoorbeeld samen met de Hogeschool Inholland, Albeda en Hogeschool Rotterdam, het bedrijfsleven en een denktank aan de aanpak van het manifest voor een toekomstbestendig economisch beroepsonderwijs in Rotterdam. In gezamenlijkheid worden met de Rotterdamse beroepspraktijk nieuwe onderwijsvormen gerealiseerd. Een voorbeeld daarvan is het versnelde onderwijstraject met een doorlopende leerlijn Juridisch-administratief dienstverlener.

Om aan de onderwijsvisie van Zadkine invulling te geven wordt ook stevig ingezet op de ontwikkeling van zogeheten 010-Academies. Uniek aan deze onderwijsprogramma's is dat het beroepenveld actief wordt betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs. Een 010-Academie is een adaptief onderwijsconcept, dat in co-creatie met bedrijven wordt ontwikkeld en past bij de constant veranderende arbeidsmarkt. Per opleiding zijn er minimaal 25 bedrijven die met Zadkine naar de lesprogramma's kijken en advies geven. De 010-Academies betekenen voor studenten dat ze in directe verbinding komen met de praktijk. Behalve de lessen van de vakkundige docenten, volgen de studenten ook praktijklessen en workshops gegeven door professionals uit het vak.

Inmiddels heeft Zadkine drie 010-Academies gerealiseerd: 010 E-comm, 010 Bar Academy en 010 Event Academy. De 010 Hospitality Academy is volop in ontwikkeling en gaat nog in 2022 van start. De 010 Start-up Academy is eveneens in ontwikkeling en bij het Logistiek College en de Veiligheidsacademie wordt binnenkort gestart met een 010-Academie. Bij het Beauty & Fashion College wordt aan een net zo innovatief onderwijsconcept gewerkt: het Beauty & Design lab.

Om aan te sluiten bij de leefwereld van studenten is Zadkine ook een innovatietraject gestart waarbij persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student centraal staat. Ook dit programma wordt in co-creatie met het bedrijfsleven ontwikkeld. In het voortraject is samen met het bedrijfsleven onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het onderwijs en het bedrijfsleven dichter bij elkaar te brengen en de leefwereld van studenten hieraan te koppelen. In september 2021 is de uitrol van het nieuwe 'betekensvolle' onderwijstraject van start gegaan. Collegebreed is begonnen met de challenge 'Personal Branding', die door docenten in gezamenlijkheid is vormgegeven en door studenten erg enthousiast wordt ontvangen.

Kwalificatiestructuur en leven lang ontwikkelen

Het mbo is georganiseerd op basis van een kwalificatiestructuur waarvan de doelmatigheid en aansluiting op de arbeidsmarkt al een tijdje ter discussie staat. Het zou goed zijn breder te denken. Bij complexe maatschappelijke vraagstukken zien we steeds meer dat mensen uit verschillende sectoren samen op een ontwerpende manier naar oplossingen zoeken. Deze zogeheten cross-overs maken nog geen deel uit van de kwalificatiestructuur.

“Ik denk”, zo vervolgt Marloes de Vries, “dat het niet meer gaat om de beroepen van de toekomst maar om de mensen van de toekomst. Uit onderzoek blijkt dat we de komende jaren vooral ons leervermogen, onze creativiteit en onze sociale vaardigheden moeten verbeteren. De hele beroepsbevolking moet deze competenties in de basis, maar liever tot in de puntjes beheersen. In het initieel onderwijs (BOL en BBL) moet ook een stevig fundament worden gelegd voor een leven lang ontwikkelen (LLO). We zullen in multi helix-samenwerkingen moeten werken aan een samenhangend en sectoroverstijgend pakket aan stimulansen en mogelijkheden voor bij-, om- en nascholing.”

rīnconsult onderwijs

www.rijnconsultonderwijs.nl

ISBN 978-90-90-35554-2

